

Gaat geïntegreerd bosbeheer ten koste van de houtproductie?

Geïntegreerde bosbeheersvormen leiden tot een menging van boomsoorten en leeftijden, waaruit op termijn alleen nog boomsgewijs wordt geoogst. Daarnaast wordt vaak een deel van de houtproductie opgeofferd aan de natuur, bijvoorbeeld door dikke stammen als 'dood hout' in het bos achter te laten. Veel beheerders vragen zich af of geïntegreerd bosbeheer niet teveel ten koste gaat van de houtproductie, met als gevolg een (verdere) daling van de bedrijfsresultaten.

Door het Instituut voor Bos en Natuuronderzoek ('de Dorschkamp') zijn de gevolgen van geïntegreerde bosbeheersvormen op een rijtje gezet. De belangrijkste resultaten zijn hieronder samengevat, voor zover ze betrekking hebben op de houtproductie.

oogstvolume

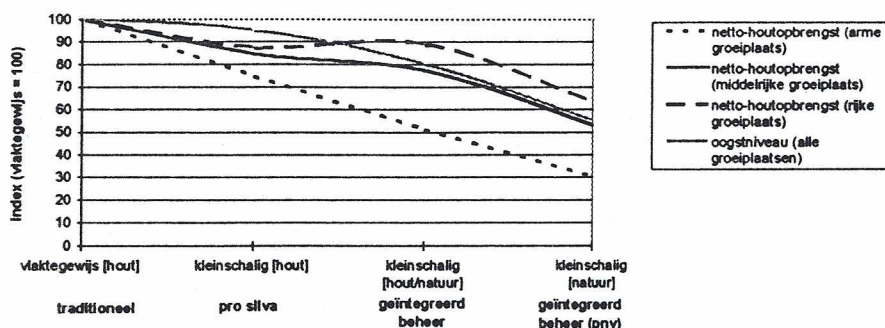
Menging van leeftijden en boomsoorten leidt niet tot een verlaging van de houtproductie of de oogstbare hoeveelheid. Kleinschaligheid heeft op zich dus geen invloed op de houtproductiefunctie. Wel kan door open plekken, dood hout, holle stand en zelfregulatie (goede stammen worden niet meer bevoordeeld) een deel van de houtproductie aan de natuur worden opgeofferd. In de figuur is te zien dat het oogstniveau bij de variant kleinschalig [natuur] 55% bedraagt van de variant vlaktegwijs [hout]. Het verschil in oogst tussen kleinschalig [hout] en vlaktegwijs [hout] is klein (5%).

houtkwaliteit

De gevolgen van toepassing van geïntegreerde bosbeheersvormen op de houtkwaliteit zijn onzeker. Verschillende factoren werken elkaar tegen, waardoor het effect per saldo onduidelijk is. De toename van de afmetingen (diameter) is weliswaar gunstig, maar door de hogere vellingsleeftijd neemt de kans toe op gebreken zoals verkleuring.

figuur: oogstniveau en houtopbrengsten naar beheersvariant (geïndexeerd).

Informatie- en KennisCentrum
Natuurbeheer, Wageningen

Afdeling Bos
Rino Jans, 29-05-96

T(0317)474 878

oogstkosten

Oogsten in kleinschalig beheerd bos is moeilijker dan oogsten in vlaktegewijs beheerd bos, onder andere door hinder van verjonging en noodzaak van extra instructies. De tijd benodigd voor het oogsten kan daardoor met 25 tot 40% toenemen. In het onderzoek is rekening gehouden met een toename van de exploitatiekosten met 5 gulden per geoogste kubieke meter (Diameterborsthoogte groter dan 25 cm).

tabel: netto-houtopbrengsten (gulden per hectare, 0% rente) naar beheers-variant en groeiplaats (tussen haakjes het verschil met vlaktegewijs beheer).

groeiplaats	vlaktegewijs [hout]	kleinschalig [hout]	kleinschalig [hout/natuur]	kleinschalig [natuur]
houtoogst (%)	100	95 (-5)	80 (-20)	55 (-45)
arm	119	89 (-30)	61 (-58)	36 (-83)
middel	252	214 (-38)	195 (-57)	134 (-118)
rijk	355	310 (-45)	316 (-39)	225 (-130)

netto-houtopbrengsten

De houtoogst is lager naarmate het accent meer ligt op de natuur, terwijl de oogstkosten bij kleinschalig beheer hoger zijn. Daardoor zijn de netto-houtopbrengsten lager dan bij vlaktegewijs beheer (de kosten van herplant zijn hierin niet verwerkt!). Hoeveel lager, hangt af van de groeiplaats en de boomsoortenverdeling van de verschillende varianten (zie figuur en tabel). De 5% lagere oogst bij de variant kleinschalig [hout] kost de eigenaar op een middelrijke groeiplaats 15% van de houtopbrengsten (zie figuur) ofwel 38 gulden per hectare (zie tabel).

conclusies

Het produktievermogen van kleinschalig beheerd bos is op zich hetzelfde als van vlaktegewijs beheerd bos. Wél gaat de keuze voor méér natuur ten koste van de houtoogst. De gevolgen voor de houtkwaliteit zijn niet eenduidig. De oogstkosten van kleinschalige beheersvormen zijn lichtelijk hoger dan bij vlaktegewijs beheer. Een en ander leidt ertoe dat kleinschalige beheersvormen lagere netto-houtopbrengsten hebben. Een lagere houtopbrengst betekent nog niet dat het bedrijfsresultaat ook lager is. Daarvoor moeten ook de veranderingen in de kosten meegewogen worden. Bijvoorbeeld de besparingen op de herplantkosten.

Meer natuur betekent dus minder hout en lagere houtopbrengsten. De 'schade' is te beperken door die delen van het bos op te offeren aan de natuur die het minste bijdragen aan de houtopbrengsten. De 'slechtste' stammen worden 'dood hout' en de slechtste opstandsdelen worden 'open plekken'.

literatuur

Wieman, E.A.P. en H.J. Hekhuis, 1996. Bedrijfseconomische consequenties en functieervulling van kleinschalig bosbeheer. Modelberekeningen en praktijk-situaties. IBN-rapport 205.